

U.2016B.108

Retspleje 261.9

Retsplejelovens § 389 a om kære af byrettens afgørelser under hovedforhandlingen og dennes forberedelse – status efter halvandet år

♦ *Artiklen analyserer den navnlig utrykte retspraksis vedrørende kærebegrænsningsreglen i retsplejelovens § 389 a og diskuterer, hvilke kriterier Procesbevillingsnævnet almindeligvis lægger vægt på ved behandlinger af ansøgninger efter denne bestemmelse.*

Af Niels Fenger og Hanne Kjærulff, hhv. medlem af og sekretariatschef for Procesbevillingsnævnet

1. Artiklens sigte

Indtil 1. juli 2014 kunne kendelser og beslutninger afsagt af en byret i en civil sag frit appelleres ved kære, så længe dom ikke var afsagt, jf. retsplejelovens § 389. Imidlertid havde den ændring af instansordningen, som blev gennemført med domstolsreformen – hvorefter byretterne blev den almindelige førsteinstans i civile sager – bevirket, at landsretterne modtog et stort antal kæremål vedrørende byretternes afgørelser under sagernes forberedelse. Virkningen var ikke blot et stort arbejdspress på landsretterne; kæremålene indebar tillige, at sagsbehandlingstiden i byretten typisk blev forlænget, da der ofte var tale om kæremål, som skulle afgøres, inden sagens behandling kunne fortsætte ved byretten.

På den baggrund foreslog et udvalg under Justitsministeriet – kaldet Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene – i 2013, at adgangen til frit at kære byretternes afgørelser i 2013 blev begrænset, ligesom udvalget foreslog en række andre stramninger af retsplejelovens appelregler. Udvalgets anbefalinger resulterede i L 178 FT 2013/24, der med enkelte ændringer blev vedtaget som lov nr. 737 af 25. juni 2014. Ved denne lov blev bl.a. følgende bestemmelse indsat i retsplejeloven:

»§ 389 a. Kendelser og andre beslutninger, der afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis kendelsen eller beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for parten og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af landsretten som 2. instans.

Stk. 2. Ansøgning om kæretiladelse efter stk. 1 skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 2 uger efter at afgørelsen er truffet.«

I dag er udgangspunktet således, at kendelser og andre beslutninger, der afsiges af en byret under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, ikke frit kan kæres til landsretten, men derimod først kan indbringes for landsretten i forbindelse med den endelige afgørelse i sagen. Som det vil fremgå af denne artikel, har den nærmere afgrænsning af, hvilke typer afgørelser der omfattes af § 389 a, på en række punkter givet anledning til tvivl i retspraksis, der dog er blevet betydeligt klarere efter, at Højesteret i en række kendelser i 2015 har præciseret bestemmelsens anvendelsesområde.

Artiklen indleder med at analysere, hvornår kæretiladelse overhovedet er fornøden, jf. afsnit 2. Derpå gennemgår vi i afsnit 3 de frister, som ansøger til en appeltiladelse skal iagttage. Endelig beskriver vi i afsnit 4, hvilke forhold Procesbevillingsnævnet almindeligvis tillægger vægt ved vurderingen af, om der skal gives kæretiladelse efter § 389 a.¹

2. Hvilke afgørelser omfattes af kærebegrænsningen?

2.1. Overordnet om afgrænsningen af § 389 a

I de første afgørelser om anvendelse af § 389 a var der – helt naturligt – en vis usikkerhed om, hvilke kriterier der skulle anvendes til at fastlægge bestemmelsens anvendelsesområde. Adskillige afgørelser fra begge landsretter anlagde det synspunkt, at bestemmelsen alene omfattede beslutninger om

109

retsplejemæssige spørgsmål.² Højesteret har imidlertid efterfølgende fastslået, at

»... § 389 a efter sin ordlyd og forarbejderne må forstås på den måde, at bestemmelsen som udgangspunkt skal afgrænses ud fra et tidsmæssigt kriterium. Bestemmelsen afskærer således som udgangspunkt fri kære af kendelser og beslutninger, der træffes under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, også selv om afgørelsen ikke kan siges at vedrøre sagsforberedelsen eller hovedforhandlingen som sådan.«³

Dette tidsmæssige kriterium indebærer også, at § 389 a ikke finder anvendelse på retsskridt, der tages inden et sagsanlæg, så som beslutninger, der afsiges af byretten under en isoleret bevisoptagelse efter retsplejelovens § 343. Som udtalt i U 2015.3715 H:

»Hovedforhandling bruges i retsplejeloven som betegnelse for et stadium under en civil retssag, hvor parterne forelægger sagen, fører bevis og procederer deres synspunkter som grundlag for rettens afgørelse af sagen. Det fremgår endvidere udtrykkeligt af bestemmelsens forarbejder, at de beslutninger, som efter bestemmelsen ikke kan kæres, er beslutninger, der træffes under en sag, og at de kan indbringes for landsretten i forbindelse med den endelige afgørelse af sagen.

1 For en gennemgang af de første sager om bestemmelsens anvendelsesområde henvises til Hanne Kjærulff og Kristian Seierøe, Retsplejelovens § 389 a – en ny regel om kærebegrænsning af byrettens afgørelser under en civil sags hovedforhandling eller forberedelse, <http://www.domstol.dk/Procesbevillingsnaevnet/Artikler/Documents/Artikel%20om%20retsplejelovens%20%20389%20a.pdf>.

2 Bl.a. U 2015.3420, U 2015.1010, U 2014.34970, U 2014.3478/10 og U 2014.3263 V, alle omtalt nedenfor.

3 U 2015.2540 H. Se også U 2015.2529 H, U 2015.2534 H, U 2016.545 H og HK af 17. november 2015 i sag 204/2015, alle omtalt nedenfor. Uden at det er sagt udtrykkeligt, må afgørelserne forstås således, at det afgørende tidspunkt for anvendelsen af § 389 a herefter er sagsøgers indgivelse af stævning. Med denne afgrænsning får § 389 a væsentlige lighedspunkter med anvendelsesområdet for den nu ophævede § 392, stk. 1, nr. 3, om kære til Højesteret af enstemmige kendelser og beslutninger i 1. instans landsretssager, der ligeledes blevet afgrænset ud fra et tidsmæssigt kriterium og også fandt anvendelse på afgørelser, der i og for sig ikke kunne siges at vedrøre sagsforberedelsen og/eller domsforhandlingen.

Herefter er beslutninger, der afsiges af byretten under en isoleret bevisoptagelse efter retsplejelovens § 343, ikke omfattet af kærebeholdningen i § 389 a.⁴

For sådanne afgørelser er der således fri kære adgang til landsretten. Omvendt følger det af bestemmelsens tidsmæssige afgrænsning – samt af dens placering i retsplejeloven og manglen på hovedforhandling – at fagedretlige afgørelser ikke omfattes af § 389 a.⁵

Et andet generelt usikkerhedsmoment vedrørende bestemmelsens fortolkning har angået spørgsmålet om, i hvilket omfang den finder anvendelse på regler om kære i særlovgivningen. Adskillige landsretsafgørelser har nærmest opstillet en formodningsregel for, at dette ikke er tilfældet.⁶ Højesteret har anlagt det modsatte synspunkt i relation til retsafgiftsloven,⁷ og denne tilgangsvinkel synes nu også at være fremherskende i flere nyere landsretskendelser.⁸

Endelig bemærkes mere overordnet om anvendelsesområdet for § 389 a, at det fremgår af forarbejderne til det tilgrundliggende lovforslag, at bestemmelsen ikke finder anvendelse på kendelser, der omfattes af retsplejelovens § 253 om delafgørelser. Som følge heraf falder kendelser om bl.a. søgsmålsfrister, søgsmålskompetence og retsevne, samt om sagen skal afgøres efter dansk eller fremmed ret⁹ eller efter et ældre eller et nyere lovgrundlag,¹⁰ uden for anvendelsesområdet for § 389 a. Det samme gælder afgørelser om dansk værneting efter domskonventionen¹¹ samt spørgsmål, om en sag kan fremmes eller skal afvises som følge af aftalt voldgiftsbehandling¹² eller som følge af, at tvisten allerede er afgjort ved retskraftig dom.¹³

I disse tilfælde skal det således afgøres efter § 253, om appel forudsætter tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, ligesom det i givet fald er kriterierne i denne bestemmelse, der styrer, om tilladelse skal meddeles. Til gengæld har selve beslutningen, om en del af sagen skal udskilles til særskilt behandling efter § 253, karakter af en afgørelse, der omfattes af § 389 a.

I det følgende gennemgås anvendelsen af § 389 a på en række forskellige tilfældegrupper. Først behandles afgørelser om sagens genstand, omfang og parter, jf. afsnit 2.2. Dernæst afgørelser, om sagen skal afvises eller konstateres hævet, og afgørelser, om sagen

skal henvises til anden ret m.v., jf. hhv. afsnit 2.3 og 2.4. I forlængelse heraf gennemgås i afsnit 2.5 afgørelser om sagens oplysning og fremdrift og i afsnit 2.6 afgørelser om opsættende virkning m.v. Derpå følger de områder, som for tiden nok giver anledning til de fleste tvivlsspørgsmål, nemlig afgørelser, der hverken vedrører tvistens forberedelse eller afgørelse, og afgørelser rettet til 3. mand, jf. herom hhv. afsnit 2.7 og 2.8. I afsnit 2.9 behandler vi afgørelser truffet efter hovedforhandling og dom. Endelig gennemgår vi i afsnit 2.10 anvendelsen af § 389 a på særlige retsområder.

110

2.2. Sagens genstand, omfang og parter

§ 389 a omfatter for det første afgørelser vedrørende sagens genstand, omfang og parter. Eksempelvis kan en kendelse, hvorved byretten nægter at tage en anmodning om tilladelse til at ændre angivelsen af sagsøgte til følge, kun kæres med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.¹⁴ På tilsvarende måde er det i nævnets praksis lagt til grund, at kærebeholdningsreglen omfatter afgørelser, om en part må forhøje en påstand.¹⁵ Det samme gælder afgørelser, om det tillades sagsøgte at adcitere andre under sagen.¹⁶

2.3. Afgørelser, hvorved sagen afvises eller konstateres hævet

Ved første øjekast kunne nogle måske få den tanke, at § 389 a alene angår de af byrettens kendelser, som ikke slutter sagen.¹⁷ Såvel de opregnede eksempler i forarbejderne som en nu fast retspraksis viser imidlertid, at en sådan antagelse er uberettiget. Afgørende er med andre ord alene, hvornår afgørelsen træffes, og ikke, hvad der sker med sagen som følge af afgørelsen.

Der er således ikke længere tvivl om, at § 389 a omfatter afgørelser, hvorved sagen afvises. Som eksempler herpå kan nævnes kendelser, om en stævning opfylder kravene i § 348, stk. 2, nr. 3 og 4, og om der i benægtende fald skal ske afvisning, eller om sagsøger skal indrømmes en frist til at berigtige sin stævning,¹⁸ afgørelser om afvisning på grund af sagsøgers manglende (rettidige) indgivelse af processkrift¹⁹ og afgørelser, om en parts udeblivelse

4 Se tilsvarende U 2015.1856 Ø samt U 2015.340 Ø, om der skulle stilles supplerende spørgsmål og fremsendelse af bilag til skønsmanden. Af samme grund omfatter kærebeholdningsreglen ikke kæremaal om honorar til en skønsmand i en sag om isoleret bevisoptagelse, jf. ØLK af 24. september 2014 i B-2349-14.

5 Se herom afsnit 2.9 nedenfor.

6 Bl.a. U 2015.342 Ø og U 2014.3497 Ø.

7 HK af 17. november 2015 i sag 204/2015.

8 Se eksempler herpå i afsnit 2.10 nedenfor vedr. samspillet mellem § 389 a og konkurslovens § 248.

9 U 2015.736 Ø og VLK af 13. september 2002 i B-1981-02.

10 U 2010.2910 H.

11 U 2002.1980/1Ø.

12 VLK af 29. juli 2015 i B-1309-15.

13 VLK af 28. november 2003 i B-2739-03.

14 U 2015.1454 V og VLK af 9. oktober 2014 i B-1851-14. Tilsvarende vedrørende sagsøgers partsbetegnelse ØLK af 25. august 2014 i B-2376-14.

15 PBN 2015-21-0058.

16 PBN 2015-21-0586.

17 I denne retning ØLK af 19. august 2014 i B-2283-14, hvori det forudsættes, at der er fri kære adgang af en afgørelse om afvisning pga. manglende indgivelse af processkrift ved advokat i en situation, hvor der er meddelt advokatpålæg efter § 259, stk. 2.

18 ØLK af 30. januar 2015 i B-152-15, VLK af 5. november 2014 i B-1972-14 og VLK af 13. maj 2015 i B-0620-15. Det bemærkes herved, at sådanne afgørelser ikke omfattes af § 253 om delafgørelser, jf. U 2000.594 H.

19 VLK af 13. april 2015 i B-493-15 og ØLK af 19. december 2014 i B-3115-14.

skal tillægges udeblivelsesvirkning.²⁰ Fra praksis kan også nævnes en byrets afgørelse om at afvise en sag med henvisning til, at et konkursbo ikke ønskede at indtræde i sagen,²¹ og en anden byrets afvisning af en civil sag mod politiet vedrørende et polititilhold, der blev truffet under sagens forberedelse.²²

Det er også lagt til grund, at § 389 a omfatter kendelser om, at en sag må anses for hævet af sagsøger eller på anden måde bortfaldet.²³ Det gælder bl.a. i tilfælde, hvor sagen bortfalder som følge af manglende betaling af retsafgift.²⁴

Endelig er det i en række landsretskendelser udtalt, at § 389 a finder anvendelse på beslutninger, om retten skal hæve en sag og henvise denne til Forbrugerklagenævnet eller et andet anke- eller klagenævn, jf. § 361.²⁵

2.4. Afgørelser, om sagen skal henvises til anden ret m.v.

For så vidt angår afgørelser, om en korrekt anlagt sag bør henvises til landsretten efter retsplejelovens § 226, var det tidligere antaget, at sådanne beslutninger ikke var omfattet af § 253 om delafgørelser, men frit kunne kæres efter bestemmelsen i § 389.²⁶ I overensstemmelse hermed anses beslutninger efter § 226 i dag for omfattet af kærebegrænsningsreglen i § 389 a.²⁷ Tilsvarende må antages for afgørelser efter retsplejelovens øvrige bestemmelser om, hvornår en korrekt anlagt sag mere hensigtsmæssigt kan behandles ved en anden domstol, jf. § 227, § 245 a og § 254, stk. 2.²⁸

Det har til gengæld givet anledning til tvivl, om også afgørelser, hvorved retten henviser tvisten til rette retsinstans, omfattes af § 389 a, eller om sådanne afgørelser skal behandles efter reglerne i § 253.

Flere landsretsafgørelser havde lagt til grund, at § 389 a tillige omfatter beslutninger efter retsplejelovens § 248, hvorefter retten påser, om sagen er indbragt for rette værneting.²⁹ Det anføres da også i de specielle lovbemærkninger til § 389 a, at bestemmelsen

finder anvendelse på bl.a. »kendelser eller beslutninger ... om stedlig og saglig kompetence«, ligesom det i lovforslagets almindelige bemærkninger udtales, at afgørelser om »stedlig kompetence m.v., vil lige som i dag ikke være delafgørelser efter § 253.« Andre afgørelser havde fundet, at afgørelser om henvisning til rette domstol måtte anses for delafgørelser efter § 253.

111

³⁰ Til støtte for dette synspunkt kunne bl.a. anføres, at det i såvel retspraksis som i litteraturen før fremsættelsen af lovforslaget var lagt til grund, at afgørelser om saglig og stedlig kompetence var reguleret af § 253,³¹ og at det fremgik af de specielle lovbemærkninger til § 389 a, at »[f]orslaget tilsigter ingen ændringer af, hvilke afgørelser som er omfattet af § 253 om delafgørelser«. Der kunne på den baggrund argumenteres for, at lovbemærkningerne byggede på en misforståelse af gældende ret og derfor ikke kunne anses for bindende i en situation, hvor de udtrykkeligt ikke ønskede at tilvejebringe en anden afgrænsning af § 253.«

Højesteret har i en kendelse af 22. oktober 2015 tilsluttet sig sidstnævnte retsopfattelse og fastslået, at afgørelser om henvisning til rette domstol efter § 248, stk. 2, er omfattet af § 253 og ikke af § 389 a.³²

Der synes ikke at foreligge en klar praksis mht., om det kræver kæretiladelse efter § 389 a at påkære en byrets afgørelse af, om en sag om forældremyndighed kan behandles af retten, selvom Statsforvaltningen har afvist at behandle sagen.³³

2.5. Sagens oplysning og fremdrift

Et af kerneområderne for § 389 a er afgørelser vedrørende sagens oplysning. Bestemmelsen omfatter således eksempelvis afgørelser, om et bestemt vidne må føres,³⁴ om der skal udmeldes syn- og skøn og i givet fald med hvilket indhold,³⁵ om der skal stilles spørgsmål til Retslægerådet eller andre fagkyndige organer,³⁶ om der skal gives editionspålæg efter § 298,³⁷ og om der under en

²⁰ ØLK af 5. december 2015 i B-3195-14, ØLK af 17. november 2014 i B-2952-14, ØLK af 20. oktober 2014 i B-2762-14 og ØLK af 3. september 2014 i B-2395-14.

²¹ ØLK af 12. januar 2015 i B-3500-14.

²² FM 2015.76 Ø.

²³ ØLK af 8. juli 2015 i B-1540-15 og VLK af 9. december 2014 i B-2328-14.

²⁴ U 2015.3671 Ø. Spørgsmålet om selve afgørelsen om retsafgiftens beregning omfattes af § 389 a, behandles nedenfor under afsnit 2.9.

²⁵ VLK af 13. maj 2015 i B-74-15, VLK af 11. marts 2015 i B-347-15 og ØLK af 6. februar 2015 i B-35-15.

²⁶ U 2000.1299/2 H.

²⁷ U 2015.149 Ø og VLK af 20. oktober 2014 i B-1919-14.

²⁸ ØLK af 4. september 2014 i B-2445-14 vedr. kære af kendelse om henvisning efter § 254, stk. 2.

²⁹ Bl.a. U 2016.127 Ø.

³⁰ FM 2015.179 V om en kendelse om at henvise en sag til en skifteret ved en anden byret og VLK af 20. april i B-441-15 om en skifterets henvisning til civilretten ved samme retskreds. Se også VLK af 13. juli 2015 i B-1093-15 om en byrets delafgørelse om, at den ikke havde saglig kompetence til at afgøre tvisten, idet spørgsmålet retteligt henhørte under Arbejdsretten.

³¹ U 1999.383/1 H, U 2009.1688 Ø, VLK af 27. juni 2002 i B-1404-02, VLK af 4. december 2003 i B-2749-03, VLK af 28. maj 2015 i B-0619-15 og Torben Jensen, Højesteret og retsplejen, s. 203.

³² U 2016.526 H

³³ Bekræftende VLK af 30. oktober 2014 i B-2107-14, men benægtende ØLK af 27. oktober 2014 i B-2738-14.

³⁴ VLK af 17. august 2015 i B-1355-15.

³⁵ ØLK af 3. februar 2015 i B-191-15, ØLK af 3. oktober 2014 i B-2635-14 og ØLK af 11. august 2014 i B-2259-14.

³⁶ U 2015.174/1 V vedrørende spørgsmål om fornyet forelæggelse af sagen for Arbejdsskadestyrelsen, ØLK af 11. november 2014 i B-2968-14 om ikke at tillade et spørgsmål forelagt Advokatnævnet og VLK af 11. november 2014 i B-2968-14 (tilsvarende problemstilling).

³⁷ Sml. vedr. editionspålæg til tredjemand efter § 299 afsnit 2.10 nedenfor.

forældremyndighedssag skal afholdes en yderligere psykologsamtale med et barn eller igangsættes en børnesagkyndig undersøgelse.³⁸ Også afgørelser, hvorved en byret afviser at forelægge præjudicielle spørgsmål for EU-Domstolen, omfattes af bestemmelsen.³⁹

§ 389 a finder ligeledes anvendelse på byretternes afgørelser om fremdriften i sagen, så som spørgsmål om udsættelse af sagen, om tidspunktet for afholdelse af forberedende møder, herunder telefonmøder, om skriftlig behandling, og om en hovedforhandling skal aflyses og forberedelsen genoptages.⁴⁰ Tilsvarende finder bestemmelsen anvendelse på en byrets afgørelse om, at der ikke på nuværende tidspunkt skal afsiges dom i overensstemmelse med sagsøgtes selvstændige nedlagte påstand.⁴¹ Heller ikke byrettens afgørelse, om en sag skal behandles efter reglerne om småsager, er undergivet fri kæreadgang.⁴²

2.6. Opsættende virkning og andre midlertidige afgørelser

Højesteret har udtalt, at afgørelser om opsættende virkning af et sagsanlæg omfattes af kærebegrænsningen i § 389 a.⁴³

Både før og efter denne afgørelse – der i overensstemmelse med Højesterets generelle linje lægger vægt på, at § 389 a skal afgrænses ud fra et tidsmæssigt perspektiv – har begge landsretter i flere sager afvist at anvende bestemmelsen på visse midlertidige afgørelser inden for det familieretlige område, herunder navnlig sager om midlertidig forældremyndighed.⁴⁴ Andre landsretsafgørelser har imidlertid lagt til grund, at også denne type beslutninger var omfattet af § 389 a, og henset til denne uklarhed har Procesbevillingsnævnet meddelt kæretiladelse til Højesteret af en kendelse fra Østre Landsret, der havde afvist et sådant kæremål på grund af manglende kæretiladelse.⁴⁵ Højesteret afviste imidlertid

112

kæremålet, da hovedsagen i mellemtiden var blevet afgjort.⁴⁶ Der blev således ikke taget stilling til spørgsmålet, og retstilstanden på dette område er derfor fortsat uafklaret.

2.7. Afgørelser, der hverken vedrører tvistens forberedelse eller afgørelse

Det ligger i dag fast, at § 389 a også omfatter beslutninger, som ikke angår selve tvistløsningen. Som allerede anført har Højesteret nemlig fastslået, at bestemmelsen også finder anvendelse på afgørelser, der ikke kan siges at vedrøre sagsforberedelsen eller hovedforhandlingen som sådan. Højesteret har endvidere fastslået, at dette kriterium bl.a. indebærer, at der ikke er fri kæreadgang for afgørelser, om rettens medlemmer er inhabile.⁴⁷ På tilsvarende måde må afgørelser om skønsmænds habilitet falde ind under anvendelsesområdet for § 389 a.

Navnlig i relation til afgørelser, der ikke kan indbringes for landsretten i forbindelse med sagens endelige afgørelse, har afgrænsningen af § 389 a imidlertid givet anledning til divergerende landsretskendelser om en række spørgsmål. Tvivlen hænger bl.a. sammen med, at det i det tilgrundliggende lovforslags bemærkninger anføres, at det »fremover skal være udgangspunktet, at kendelser og andre beslutninger, der afsiges under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, ikke kan kæres til landsretten, men derimod først kan indbringes for landsretten i forbindelse med den endelige afgørelse i sagen«. Denne passus kunne pege i retning af, at § 389 a kun omfatter beslutninger, der kan indbringes for landsretten i forbindelse med en eventuel ankesag. Det bemærkes herved også, at de netop citerede bemærkninger udgjorde en del af Højesterets argumentation i U 2015.3715 H for, hvorfor beslutninger om isoleret bevisoptagelse før sagsanlæg ikke omfattes af § 389 a.⁴⁸

I en senere kendelse har Højesteret imidlertid udtalt, at byretternes afgørelser om retsafgift rammes af kærebegrænsningsreglen.⁴⁹ Højesteret må herved have lagt til grund, at § 389 a også omfatter i hvert fald nogle typer beslutninger, der ikke kan prøves i forbindelse med en eventuel ankesag, men så at sige lever deres eget liv. På tilsvarende måde er det fast landsretspraksis, at § 389 a bl.a. omfatter spørgsmål vedrørende rettens egen organisering, herunder afgørelser af, om der skal deltage tre dommere i sagens behandling, uanset at sådanne afgørelser ikke kan prøves i forbindelse med en eventuel ankesag.⁵⁰ Også afgørelser om ikke at beskikke en part

38 VLK af 29. december 2014 i B-2520-14 hhv. VLK af 11. november 2014 i B-2207-14 og VLK af 26. oktober 2015 i B-1443-15.

39 En afgørelse om, at der skal forelægges præjudicielt, kan end ikke kæres med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. U 2010.1389 H.

40 ØLK af 19. december 2014 i B-3311-14, ØLK af 18. november 2014 i B-3095-14, ØLK af 14. august 2014 i B-2313-14 og VLK af 15. september 2014 i B-1846-14. Se også ØLK af 19. august 2014 i B-2283-14 om en byrets beslutning om ikke at tillade udsættelse af en frist for antagelse af advokat efter advokatpålæg i medfør af § 259, stk. 2.

41 ØLK af 4. september 2014 i B-2420-14.

42 ØLK af 13. november 2014 i B-2838-14, ØLK af 28. oktober 2014 i B-2810-14 og ØLK af 15. august 2014 i B-2176-14.

43 U 2015.2540 H. Se tilsvarende ØLK af 1. juli 2015 i B-1058-15 omtalt i afsnit 2.10 nedenfor.

44 U 2015.2381 Ø (der bl.a. lægger vægt på, at denne type afgørelser ikke er medtaget i en tabel over de kæremål, som burde begrænses, i delnotat af 1. juli 2013 om adgangen til appel i civile sager afgivet af det ovennævnte udvalg om bedre og mere effektiv behandling af civile sager), U 2014.3263 V (hvor flertallet mere generelt lagde til grund, at § 389 a ikke afskærer direkte kæreadgang for en lang række afgørelser af indgribende karakter så som midlertidige afgørelser om forældremyndighed og bopæl og afgørelser om midlertidig udelukkelse af advokatvirksomhed), U 2014.3478/1 Ø, ØLK af 17. november 2014 i B-2939-14 (dissens), ØLK af 24. februar 2015 i B-178-15, ØLK af 17. juni 2015 i B-1292-15 (dissens), ØLK af 21. december 2015 i B-2563-15 og VLK af 8. januar 2016 i B-2068-15.

45 ØLK af 25. februar 2015 i sag B-51-15. Også ØLK af 21. oktober 2015 i B-2236-15 antager, at kæretiladelse er påkrævet.

46 HK af 21. september 2015 i sag 132/2015.

47 U 2016.545 H. Se tilsvarende U 2015.867 V. Derimod havde Vestre Landsret i U 2014.3262 V inden Højesterets afgørelse lagt til grund, at sådanne afgørelser frit kunne kæres til landsretten.

48 Se afsnit 2.1 ovenfor.

49 HK af 17. november 2015 i sag 204/2015. Inden denne kendelse havde FM 2014.187 V, U 2015.342 Ø og U 2015.1891 Ø tilladt kære uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, mens U 2015.3671 Ø, ØLK af 24. februar 2015 i B-356-15 og ØLK af 13. maj 2015 i B-853-15 fastslog, at § 389 a finder anvendelse på afgørelser om retsafgift.

50 ØLK af 7. august 2014 i B-2216-14 om en anmodning om tiltrædelse af to sagkyndige medlemmer efter retsplejelovens § 20, stk. 1, og VLK af 2. oktober 2014 i B-1898-14 om ikke at udtage to lægdommere fra samme liste i en boligretssag.

en advokat og beslutninger om at beskikke en advokat i stedet for en anden er anset for omfattet af kærebegrænsningsreglen.⁵¹

Der er imidlertid også afgørelsestyper, som er blevet anset for så selvstændige i forhold til hovedsagen, at de falder uden for anvendelsesområdet for § 389 a. Østre Landsret har således lagt til grund, at der er fri kære adgang af en byrets afgørelse om, at en stævning ikke tinglyses på en fast ejendom. Landsretten lagde i den forbindelse bl.a. vægt på, at tinglysningslovens § 36 ikke var blevet ændret i forbindelse med vedtagelsen af § 389 a.⁵² Resultatet er ikke utvivlsomt, da nyere højesteretspraksis peger i retning af, at der tværtimod kan opstilles en formodning om, at § 389 a gælder på kærebestemmelser i særlovgivningen.⁵³ Veste Landsret er da også nået til det modsatte resultat i en senere afgørelse.^{53A}

Der foreligger modstridende landsretspraksis med hensyn til, om § 389 a omfatter afgørelser om fri proces til en allerede anlagt sag.⁵⁴ Procesbevillingsnævnet har derfor givet kærretilladelse til Højesteret vedrørende en afgørelse om dette spørgsmål.⁵⁵

Landsretternes praksis er også modstridende med hensyn til, om § 389 a afskærer parterne i hovedsagen fra

113

frit at kære byrettens kendelse om vederlag til en skønsmand.⁵⁶

2.8. Afgørelser rettet til tredjemand

Et andet område, der fortsat må anses for uafklaret, er anvendelsen af § 389 a på afgørelser rettet til tredjemand.⁵⁷

På den ene side er det i en række landsretsafgørelser lagt til grund, at bestemmelsen finder anvendelse på spørgsmålet, om en advokat skal beskikkes med rejseforbehold, uanset at en sådan beslutning retter sig mod den beskikkede advokat og typisk søges indbragt for landsretten af advokaten på egne vegne.⁵⁸ I flere af disse kendelser anføres det endvidere udtrykkeligt, at begrænsningen i kære adgangen efter § 389 a ikke kun omfatter afgørelser, som landsretten vil kunne komme til at tage stilling til under en eventuel ankesag.⁵⁹

På den anden side har Vestre Landsret udtalt, at afgørelser om tredjemandsedition ikke omfattes af kærebegrænsningsreglen.⁶⁰

Vestre Landsret har også fastslået, at en journalists kære af en byrets afgørelse om afslag på aktindsigt udgør en så løsrevet beslutning fra sagens forberedelse i øvrigt, at den frit kan kæres.⁶¹ Det synes omvendt nærliggende at antage, at der ikke er fri kære adgang af afgørelser i anledning af anmodninger om aktindsigt indgivet af parterne i den verserende sag.

Det kan næppe anses for afklaret, om en byrets kendelse om vederlag til en skønsmand kan påkæres af skønsmanden uden forudgående tilladelse efter § 389 a. Østre Landsrets 22. afdeling har fundet, at kærebegrænsningsreglen finder anvendelse i sådanne tilfælde.⁶² Omvendt har Østre Landsrets 21. afdeling i en anden sag uden bemærkninger om § 389 a realitetsbehandlet et kæremål fra skønsmanden vedrørende dennes honorar.⁶³ I sidstnævnte sag var afgørelsen om honoraret truffet efter sagens forberedelse, men dog inden domsafsigelsen. Det kan imidlertid ikke af kendelsen ses, om dette forhold var den afgørende grund til, at man ikke anså § 389 a for anvendelig.

2.9. Afgørelser truffet efter hovedforhandling og dom

Det kunne på baggrund af § 389 a's ordlyd – »kendelser og andre beslutninger, der afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse« – være nærliggende at antage, at bestemmelsen aldrig kan finde anvendelse på afgørelser, der træffes efter, at sagen er sluttet.

Højesteret har imidlertid fastslået, at beslutninger om genoptagelse er omfattet af § 389 a. Til støtte herfor anførte Højesterets flertal bl.a. følgende:

»Afgørelser om genoptagelse af en sag, efter at der er afsagt en udeblivelsesdom, træffes i et tidsrum mellem, at udeblivelsesdommen er afsagt, og at sagsbehandlingen i givet fald kan fortsætte. Behandlingen af en sag kan også genoptages, selv om udeblivelsesdommen ikke er nået at blive afsagt endnu, jf. retsplejelovens § 346.

Vi finder på den anførte baggrund, at selve den forudgående afgørelse af, om behandlingen af en anlagt sag skal genoptages, må sidestilles med en afgørelse, der er truffet under forberedelse af hovedforhandlingen som anført i § 389 a.«⁶⁴

51 VLK af 15. december 2014 i B-2369-14 henholdsvis VLK af 9. november 2015 i B-1717-15 og ØLK af 25. august 2014 i B-2260-14.

52 U 2014.3497 Ø og ØLK af 10. september 2015 i B-2013-15.

53 Se herom afsnit 2.1 ovenfor. Det er i denne forbindelse heller ikke uden interesse, at Højesteret har anvendt den oven for omtalte tidligere § 392, stk. 1, nr. 3, 1. led, om enstemmige landsretskendelser, »som afsiges under sagsforberedelsen eller domsforhandlingen« på netop afgørelser om tinglysning af stævninger, jf. bl.a. afgørelse af 29. januar 1987 i HS 4/1987.

53A VLK af 11. januar 2016 i B-2130-15.

54 I U 2015.101 Ø lægges det til grund, at dette ikke er tilfældet, mens ØLK af 21. januar 2015 i B-73-15 og VLK af 12. oktober 2015 i B-1481-15 udtaler, at § 389 a finder anvendelse på sådanne beslutninger.

55 PBN 2015-22-0516 vedrørende VLK af 12. oktober 2015 i B-1481-15. Såfremt fri proces omfattes af § 389 a, vil der opstå en retstilstand, hvorefter spørgsmålet om fri kære adgang afhænger af, om parten anmoder om og afventer rettens afgørelse inden sagsanlæg. Der vil desuden opstå den anomali, at det vil være sværere at kære en byrets afgørelse om fri proces til landsretten end at kære landsretternes og Sø- og Handelsrettens afgørelser om fri proces i 1. instanssager til Højesteret, hvor der er fri kære adgang efter § 327, stk. 5. Ingen af disse konsekvenser synes hensigtsmæssige.

56 ØLK af 19. december 2014 i B-3274-14, og ØLK af 13. november 2014 i B-2739-14 antager, at kærebegrænsningsreglen finder anvendelse i sådanne tilfælde. Vestre Landsret er nået til det modsatte resultat i VLK af 12. december 2014 i B-2420-14 og i VLK af 30. januar 2015 i B-2656-14 (dissens). Se om skønsmandens egen kære adgang pkt. 2.8 nedenfor.

57 Også i denne sammenhæng kan der drages en parallel til den tidligere § 392, stk. 1, nr. 3, 1. led, der i Højesterets praksis tillige fandt anvendelse på landsrettens afgørelser om andre end sagens parter.

58 U 2015.169 V, VLK af 19. oktober 2015 i B-1493-15, VLK af 27. juli 2015 i B-1078-15, ØLK af 29. september 2015 i B-2033-15, ØLK af 17. marts 2015 i B-377-15 og VLK af 4. september 2014 i B-1692-14.

59 Se modsat VLK af 7. november 2014 i B-1909-14, hvor der lægges vægt på, at en sådan beslutning ikke er en afgørelse af retsplejemæssig karakter rettet mod sagens parter.

60 VLK af 30. september 2015 i B-1523-15. Sml. vedr. edition efter § 298 afsnit 2.5 ovenfor.

61 U 2015.222 V. Tilsvarende VLK af 22. december 2014 i B-2123-14 vedrørende en anden person, der ikke var part.

62 ØLK af 5. december 2014 i B-3170-14.

63 ØLK af 12. oktober 2015 i B-1202-15.

64 U 2015.2529 H og 2015.2534 H, begge med dissens.

Omfattet af § 389 a er herefter både afgørelser, hvorved genoptagelsen nægtes, og afgørelser om, at sagen skal genoptages. Det gælder ikke kun for den hyppigst forekommende situation, hvor genoptagelsesansøgningen hænger sammen med en udeblivelsesdom efter § 367, men også i tilfælde, hvor spørgsmålet om genoptagelse relaterer sig til en situation, hvor et sagsanlæg oprindeligt er blevet afvist på grund af sagsøgers udeblivelse.⁶⁵

Der ses ikke at foreligge praksis vedrørende spørgsmålet, om også kendelser om berigtigelser efter § 221 omfattes af § 389 a. Henset til, at en beslutning om at berigtige en dom ligger uden for det tidsrum, der er angivet i § 389 a, og endvidere ikke bevirker, at sagen genoptages, forekommer det nærliggende at antage, at sådanne afgørelser ikke rammes af karebegrænsningsreglen.

114

66

2.10. Særlige retsområder

§ 389 a finder også anvendelse på sager, der af Ankestyrelsen er indbragt for byretten i medfør af servicelovens § 169, idet sådanne sager ifølge servicelovens § 170, stk. 2, behandles efter retsplejelovens regler om borgerlige sager.⁶⁷

Ifølge retsplejelovens § 475 i, stk. 4, skal kære af byrettens kendelser og beslutninger i sager om prøvelse af adoption uden samtykke ske efter reglerne i retsplejelovens kapitel 37 om kære. Henvisningen til kapitel 37 indebærer, at bestemmelsen om kære efter i § 389 a finder anvendelse.

§ 389 a gælder derimod som allerede anført ikke i fogedretlige sager.⁶⁸

Anvendelsen af § 389 a på skifterettens afgørelser rejser særlige spørgsmål. En række lovbestemmelser fastsætter, at skifterettens kendelser og beslutninger er underlagt retsplejelovens almindelige kæreregler, jf. bl.a. dødsboskiftelovens § 105, stk. 1, hvorefter reglerne i retsplejeloven om anke og kære finder tilsvarende anvendelse på skifterettens afgørelser, og konkurslovens § 255, hvorefter anke og kære – med forbehold af en række særregler i konkursloven – i øvrigt sker efter retsplejelovens regler herom med de ændringer, som følger af forholdets natur.

Det er som følge heraf lagt til grund i landsretspraksis, at § 389 a fandt anvendelse bl.a. på en skifterets afgørelse om ikke at afvise en sag om pålæggelse af konkurskarantæne som følge af kurators sene indlevering af et påstandsdokument og at fastholde en allerede berammet hovedforhandling i sagen.⁶⁹ Det samme gælder i relation til en begæring om at udsætte en retssag ved skifteretten om fordringsprøvelse, idet sådanne sager almindeligvis behandles som borgerlige sager, der afgøres ved dom efter hovedforhandling.⁷⁰

At § 389 a således kan finde anvendelse på nogle af skifterettens sagstyper, ændrer imidlertid ikke ved, at bestemmelsen alene vil afskære fri kære, såfremt den pågældende skifteretskendelse er truffet under en hovedforhandling eller dennes forberedelse. Det er på den baggrund lagt til grund i retspraksis, at en skifterets kendelse om, at en kurator skulle fortsætte, og at der skulle udpeges en medkurator, ikke var omfattet af § 389 a.⁷¹ På tilsvarende måde fandt § 389 a ikke anvendelse for en skifterets afgørelse om ikke at beskikke en advokat for en part i en sag om ægtefælleskifte, som skifteretten traf under rettens behandling af et bo, der var taget under offentligt skifte og udleveret til bobehandler.⁷²

Vestre Landsret har ud fra samme tankegang fundet, at karebegrænsningsreglen normalt ikke finder anvendelse på en afgørelse om forsvarerbeskikkelse, som træffes under forberedelsen af en sag efter straffuldbyrdslovens § 112, nr. 6, om prøvelse af Direktoratet for Kriminalforsorgens afslag på prøveløsladelse, idet det følger af samme lovs § 116, stk. 1, at sådanne afgørelser træffes ved kendelse på skriftligt grundlag, medmindre retten bestemmer andet, og således ikke efter en hovedforhandling.⁷³ Afgørelsen har den lidt finurlige tvist, at afgørelsen af, om der skal være fri kære, hermed kommer til at afhænge af, dels om byretten beslutter at afholde mundtlig forhandling, dels om en sådan beslutning er truffet inden karefristens udløb.

3. Frister

Ansøgninger om karetilladelse skal være Procesbevillingsnævnet i hænde inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet, jf. § 389 a, stk. 2. Der er tale om en absolut frist, og nævnet har derfor ikke mulighed for at meddele karetilladelse, hvis ansøgningen indgives efter fristen på 2 uger. Heller ikke landsretterne har hjemmel til at meddele oprejsningsbevilling i sager efter § 389 a.⁷⁴

I perioden 1. juli 2014 – 2. november 2015 har Procesbevillingsnævnet meddelt fristafslag i hele 61 afgørelser. Nogle af fristoverskridelserne hænger givetvis sammen med, at parterne og deres advokater havde overset § 389 a. Der er derfor håb om, at mængden af for sent indgivne ansøgninger vil falde i de kommende år.

Hvis Procesbevillingsnævnet meddeler tilladelse til kære til landsretten, må det antages, at kærskrift skal indleveres til byretten inden 2 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren, jf. en analogi af § 394, stk. 2, 1. pkt. Spørgsmålet er ganske vist ikke udtrykkeligt lovreguleret, men det antages at bero på en lovteknisk fejl, at der ikke i forbindelse med indsættelsen af § 389 a i retsplejeloven er foretaget en konsekvensrettelse af § 394, stk. 2, 1. pkt., således at

65 VLK af 13. november 2014 i B-2220-14 om genoptagelse af en sag efter § 222, jf. 360, stk. 7, som tidligere var blevet afvist, fordi sagsøger var udeblevet fra et retsmøde, men viste sig at have været til stede i retsbygningen og af rettens informationstavle var blevet vejledt til at gå til et forkert retslokale.

66 I PBN 2015-21-528 afslog Procesbevillingsnævnet en ansøgning om tilladelse til at kære en byrets berigtigelse af en domskonklusion, idet nævnet samtidig bemærkede, at det ikke herved havde taget stilling til, om der forelå en beslutning, der kunne kæres og i givet fald krævede karetilladelse.

67 ØLK af 29. september 2015 i B-2033-15.

68 Se også U 2015.161 Ø, hvorefter kareadgangen efter retsplejelovens § 584, stk. 1, ikke berøres af appelbegrænsningsreglen i § 389 a.

69 ØLK af 23. oktober 2015 i B-2289-15. Se også VLK af 15. april 2015 i B-534-15, der med henvisning til § 389 a smh. med konkurslovens § 255 afviste kære af en afgørelse fra en skifteret om at afvise en sag vedrørende afvisning af krav fremsat over for et selskab under likvidation indbragt for retten efter selskabslovens § 221, stk. 3, idet stævningen efter skifterettens opfattelse var uegnet til at danne grundlag for sagens behandling.

70 ØLK af 1. juli 2015 i B-1058-15. Både denne afgørelse og den i forrige note nævnte ØLK af 23. oktober 2015 viser samtidig, at konkurslovens § 248, stk. 2, 1. pkt., ikke udgør en særregel i forhold til § 389 a.

71 VLK af 15. januar 2015 i B-2582-14. Kendelsen udtaler samtidig, at der heller ikke er tale om afgørelser omfattet af karebegrænsningsreglen for delafgørelser i § 253.

72 VLK af 7. november 2014 i B-1921-14.

73 VLK af 23. september 2015 i B-1478-15.

74 U 2015.184/IV.

denne almindelige kærefrist udtrykkeligt udstrækkes til også at gælde for tilladelser meddelt efter § 389 a. Det bemærkes herved også, at

115

Procesbevillingsnævnet i forbindelse med, at det meddeler kæretil-ladelse til landsretten efter retsplejelovens § 389 a, vejleder om, at kæreskrift skal indgives inden 2 uger.

4. Kriteriet for meddelelse af tilladelse

Kriteriet for at meddele kæretil-ladelse efter § 389 a er, at kendelsen eller beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller er af afgørende betydning for parten, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af landsretten som 2. instans.⁷⁵

I de specielle lovbemærkninger til § 389 a er herom anført følgende:

»Betingelserne for at få kæretil-ladelse er efter forslaget, at afgørelsen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for parten.

Omfattet heraf vil eksempelvis være kendelser eller beslutninger, som går ud på, at sagen afvises eller hæves, om stedlig og saglig kompetence,⁷⁶ habilitet og rette sagsøgte. Det vil imidlertid bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, om en afgørelse har en sådan karakter og betydning, at der er grund til, at kæresagen skal kunne afgøres af landsretten som 2. instans, og der derfor skal meddeles kæretil-ladelse.

Det er desuden en betingelse, at der er anledning til at lade afgørelsen prøve af landsretten som 2. instans. Det forudsættes således, at der udover en vurdering af afgørelsens karakter også foretages en vurdering af selve afgørelsen, herunder af resultatet.«⁷⁷

Endvidere fremgår følgende af det delnotat om adgangen til appel i civile sager, som Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene afgav den 1. juli 2013, og som dannede grundlag for udarbejdelsen af lovforslaget:

»Udvalget lægger i den forbindelse vægt på, at udgangspunktet skal være, at sagen får sin endelige afgørelse ved byretten. Derfor er det væsentligt, at en part ikke får den oplevelse, at byretsbehandlingen blot skal overstås for, at sagen kan prøves ved anke til landsretten. Dette kunne blive konsekvensen, hvis alle afgørelser under byrettens behandling af sagen var endelige. Visse spørgsmål vil således være af så afgørende og væsentlig betydning for sagen, at en manglende kæremulighed må antages at ville medføre, at den part som ikke fik medhold, herefter under alle omstændigheder vil anke dommen til landsretten.«⁷⁸

I overensstemmelse med disse tilkendegivelser er det i Procesbevillingsnævnets praksis lagt til grund, at der kan være større anledning til at meddele kæretil-ladelse til beslutninger, hvorved sagen afvises eller hæves, samt beslutninger om habilitet og rette sagsøgte. I samme kategori falder afgørelser om ikke at genoptage en sag og visse afgørelser om at afskære bevis.

Som anført i forarbejderne må det imidlertid altid bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, om en afgørelse har en sådan karakter og betydning, at der er grund til at meddele kæretil-ladelse. Nævnet inddrager derfor undertiden tillige overvejelser om, hvorvidt det er mere hensigtsmæssigt, at landsretten behandler det rejste spørgsmål under byretssagens fortsættelse frem for senere under en ankesag, og om en kæretil-ladelse måske ligefrem er det sidste reelt mulige tidspunkt for en korrektion af byrettens afgørelse.

Som forudsat i forarbejderne lægger nævnet væsentligt vægt på afgørelsens indhold. Der vil derfor kun sjældent blive givet kæretil-ladelse, såfremt det forekommer usandsynligt, at landsretten vil ændre byrettens kendelse til fordel for ansøger.

Det kan i den forbindelse efter omstændighederne spille ind, om kæreansøgningen angår en klart afgrænset problemstilling vedrørende lovfortolkning, som i princippet er uafhængig af hovedsagens konkrete indhold, og hvor landsretten må forventes at afgøre sagen uden at indrømme byretten nogen synderlig margin, eller om kæremålet angår en – typisk skønsmæssig – problemstilling, som landsretten kun kan prøve efter en nærmere gennemgang af selve hovedsagen, og hvor landsretten normalt vil være tilbageholdende med at tilsidesætte byrettens vurdering.

Eksempelvis har Procesbevillingsnævnet i sager om henvisning til landsretten eller Sø- og Handelsretten efter § 226 og § 227 hidtil været tilbøjelig til at overlade byretterne et vist skøn ud fra en betragtning om, at byretterne på grund af deres særlige kendskab til sagen bedre kan overskue, om der er grund til at henvise denne. På tilsvarende måde indgår det i nævnets vurdering af, om der skal gives kæretil-ladelse til afgørelser, om en sag skal afgøres af en eller tre dommere, at byretsdommeren har bedst kendskab til sagens faktuelle og retlige kompleksitet og derfor må gives en vis margin ved den skønsprægede vurdering, som skal foretages efter retsplejelovens § 12, stk. 3. Det samme gælder spørgsmål, om en sag skal løftes ud af småsagsprocessen, og om sagen skal stilles i bero i afventning af udfaldet af en anden verserende retssag.

Også i relation til afgørelser om relevansen af sagsoplysningsskridt vil det kunne indgå i nævnets vurdering, at landsretterne efter omstændighederne vil kræve sikre holdepunkter, før de tilsidesætter byrettens vurdering.

Det forhold, at genstanden for det ønskede kæremål angår et uafklaret retsspørgsmål af praktisk betydning, kan i sig selv tale for, at der gives bevilling.

Det hænder ikke sjældent, at hovedforhandlingen allerede er berammet og nært forestående på det tidspunkt, hvor Procesbevillingsnævnet skal tage stilling til en ansøgning efter § 389 a. Det vil da kunne indgå i nævnets

116

overvejelser, om landsretten – såfremt nævnet meddeler kæretil-ladelse – vil kunne nå at afsige kendelse i kæremålet, inden byretten afsiger dom i sagen, eller om kæremålet vil blive ramt af spærreglen i retsplejelovens § 390, hvorefter en afgørelse der er truffet under sagen, ikke kan kæres, og retten kan ophæve en allerede iværksat kære, såfremt det spørgsmål, afgørelsen angår, kan inddrages under anke. I sidstnævnte tilfælde vil dette forhold ofte tale imod, at der meddeles kæretil-ladelse.⁷⁹

I perioden 1. juli 2014 – 2. november 2015 afsluttede Procesbevillingsnævnet i alt 300 realitetsbehandlede ansøgninger om appeltilladelser efter § 389 a. Der blev givet bevilling i 58 af sagerne svarende til 19 %. Indførelsen af § 389 a har således – helt i overensstemmelse med lovgivers intentioner – indebåret en betydelig arbejdsbesparelse for landsretterne, om end det er uklart, i hvilket omfang Procesbevillingsnævnets afslag på kæretil-ladelse har indebåret, at en sag, der ellers ikke ville have været anket, nu indbringes for landsretterne.

⁷⁵ Der er ikke hjemmel til at meddele begrænset kæretil-ladelse efter § 389 a.

⁷⁶ Se herom afsnit 2.3.

⁷⁷ Lovforslag L 178 af 9. april 2014 § 1, nr. 63. Dette blev tilsvarende omtalt i lovforslagets generelle bemærkninger.

⁷⁸ Delnotatets pkt. 8.1.

⁷⁹ Som fastslået i U 2012.1030 V er det ikke afgørende for anvendelsen af § 390, stk. 1, om byrettens dom alene kan ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. § 368, stk. 1.

Pr. 1. november 2015 havde landsretterne taget stilling til i alt 33 af de byretsafgørelser, som nævnet havde meddelt tilladelse til at indbringe efter § 389 a. Ved Vestre Landsret har omgørelsesprocenten været 62 % og ved Østre Landsret 47 %. Tallene viser efter

vores opfattelse, at Procesbevillingsnævnet ikke er gået for vidt i at aflaste kæreinstanser, men er sig bevidst, at nævnet ikke selv skal være den endelige kæreinstans, men derimod medvirke til, at (kun) tvivlsomme retsspørgsmål lægges til landsretternes afgørelse.